

Soms kijkt de aarde me aan

Van dezelfde auteur bij Nieuw Amsterdam:

De Verlichting als kraamkamer

Mijn vader bad

Stad van liefde

JABIK VEENBAAS

SOMS
KIJKT
DE AARDE
ME AAN

Gedichten

Nieuw Amsterdam

© Jabik Veenbaas 2020
Alle rechten voorbehouden
Omslagontwerp Herman van Bostelen
Typografie info@willemgeeraerds.nl
Foto auteur © Martin Mooij
NUR 306
ISBN 978 90 468 2671 3
www.nieuwamsterdam.nl

ZOMERDAG

waar is mijn lichaam gebleven?
waait traag terug naar de aarde
waar ik het later terugvind
en terloops bezit

5

in de verte kinderstemmen
ik speel in het zand
er zoemt een bromvlieg
of is het mijn moeder?

het is mijn negende leven
dat vandaag begint

alles stroomt
van hier naar nergens
ikzelf waarschijnlijk ook

FILOSOFISCH RECEPT

6

waar wacht je op?
beklim de ladder
rustend op onrust

daar sta je dan
een voortvluchtige
die verlangt naar een huis
een plek om te slapen
al was het een wagen maar
op wankele wielen

werp nu de ladder weg

NAAR ZEE GEWEEST

misschien keek je te lang naar de zee
hij is met je meegegaan
nu overspoelt hij je

7

wat ben je: een schipbreukeling
het restant van een stranding

of niets dan een dier
dat uit de golven verrijst?

in je bloed komt de vloed op
hoog spel van zon en maan

je handen kleine schelpen
je vond ze in het zand
miljoenen jaren oud

HET KOFFERTJE VAN OSCAR MOHR

8 veel leer ik vandaag van oscar mohr
oscar mohr die dachau overleefde
geholpen door de inhoud van een wit koffertje
een boek van seneca
een klein potlood
en een blocnote met poëziefragmenten
samengesteld uit het gezamenlijk geheugen van de gevangenen

het is allemaal een kwestie van gewicht:
een tank weegt 51 ton
het senecaboek 600 gram
de gedichten wegen niets
net als de ziel die niet bestaat

en ik bedenk dat ik vanavond wat zeer lichte dingen moet
klaarleggen
mochten ze me komen halen
zoals de herinnering aan oscar mohr
met zijn witte koffertje
en een regel shakespeare:
'weary with toil, I haste me to my bed'

WIJSBEGEERTE

aan de nagedachtenis van René Gude

een wijsgeer: een historische dwaasheid
een al te menselijke begeerte
een opmerkelijk gebrek

9

een man die maar één been heeft
en niettemin probeert te lopen
gebruik een stok fluisteren de spotters
en ineens zien ze hem rennen

een illusie, want het enige dat beweegt
is zijn permanente twijfel:
wat is een been? een mogelijkheid
en een gemis. twee benen?
hetzelfde, maar dan dubbelop
twee vragen die nooit verdwijnen
ook al worden ze met de jaren eenvoudiger

en altijd dat ene antwoord: de dood
die denken noch liefhebben kan
en dus de grootste dwaas is van allemaal

HET VEER

10

opstappen
de stad achter je laten
die ineens een dorp is geworden
vader en moeder
een oude toren

je leven tot nog toe

was het meer dan een spel
een sprong, onbekookt
in diep en donker water?

er is niets gebeurd
je bent weer jong
begin opnieuw

aan weerszijden boten
grote en kleine
mogelijkheden genoeg

of word onzichtbaar
laat je meevoeren als een vis
verdwijn in de stroom

je ziet de golven
en voelt de deining
wat wil je nog meer?

de oever geeft antwoord:
een nieuwe vraag

BRIEF AAN SENECA, MET ENIGE CITATEN UIT DIENS WERK

12

in het holst van de nacht lees ik je raadgevingen
'allen willen gelukkig leven, broeder gallio
maar ze tasten in het duister'

ik heb er niets aan, natuurlijk
'ga zo door, mijn beste lucilius
maak aanspraak op je eigen leven'

geluk is toeval, seneca
het is de pasmunt van bedelaars
en de overmoed der fortuinlijken
'dat is nou ook sterk, mijn beste serenus!'

'alles is van een ander
alleen de tijd is van ons'
de tijd van de trouweloze keizer
de tijd die de slaaf nodig had om je bad vol te laten lopen
de tijd die je restte nadat je je aderen opende

'laten we dus een reisdoel vaststellen!'
het onverwacht herstel van een zieke
een kus op een winderige boulevard
een droom waarin alles klopt

'ik ben geen wijze, en zal er ook geen worden'
misschien dat ik je daarom blijf lezen, oude stoïcijn
je bent even onbeholpen, even
radeloos als ik

en blijft er toch heel rustig onder
ook dwazen kunnen er dus iets van maken!

HOLLANDS GEDICHT

14

alom die angst dat het water
me opbreekt en meesleurt
me uitbraakt kadaver van
stinkende krab

kon ik ze maar
indijken, mijn inboorlingen
de rest van mijn altijd afwachten achter
gemetselde vesting. maar ik

verwaai weer, word oeverloos
uitgedreven, zaai dan mijn duivels
duindoorn en storm. want mijn

wezen beweging is jagen
op drifthout en schuim, op grillige
golfranden zand, voort-

varend veranderen, strand-
lopergetrippel, zeehonden zwemmend en
duikend, plotseling zonnend
op aangeslibd land

OKTOBER, TERRAS IN BERGEN

natuurlijk, ik zou wel willen
dat er ergens engelen zongen
of dat er een duif neerdaalde
op het hoofd van een heilige

15

maar ik weet dat dit alles is
de stemmen op het terras
de herfstzon, de stenen
van de ruïnekerk, het gras

als de klok luidt
laten de bomen hun bladeren vallen
ook het ongeloof kent zijn kleine wonderen
en ik weet wat ze van me vragen:

vaker zwijgen, gedichten schrijven
met minder en betere woorden
maar welke? ik probeer het met deze drie:

herfstzon, stenen, gras

ZOEKGERAAKTE DAGBOEKPAGINA VAN WITTGENSTEIN

16

de wereld is alles wat het geval is:
een groot huis in wenen
een uiteenvallend koninkrijk
een gepatenteerde propeller

vertoon je tekenen van uitputting
neem dan dienst in het leger
fluit de haydn-varianties van brahms
maak een woordenboek voor volksscholen

diep in de nacht het zoeklicht bedienen
daar gaat het om
volstrekke helderheid

bouw een hut in noorwegen
word tuinman bij een abdij

filosofie: een uitweg uit de vliegenva
je kamer opruimen
een boek schrijven ter ere gods

vecht tegen de halfhartigheid
en bereid je voor op de laatste vraag
is er een neushoorn in de kamer?

er bestaan stellig onuitsprekelijke zaken
die manifesteren zich
gisteren weer gemasturbeerd

als een leeuw zou kunnen praten
zouden we hem niet verstaan

DIGITALE DROOM

18

sneller, sneller, op een steeds
kleinere aarde

(waar woon ik nog?
breek mijn huis af)

sneller nog, vonkend
van scherm naar scherm

(luister niet naar me
ik heb geen mond)

wachten hoeft niet meer
je bent er allang
en overal

(verbrand mijn bed
niemand slaapt nog)

soms wanneer je opkijkt
een gezicht in het raam
maar is het nog van jou?

(raak me niet aan
ik heb geen lichaam)

VERBOUWING

ineens leek het huis
een hoop stenen en glas
haastig bijeengesmeten

19

overal gaten en flarden
klapperend plastic

hoe lang is een huis nog een huis?
vier muren is te weinig

er komt een ogenblik dat je buiten staat
en iedereen meekijkt
in je tochtige hof

uiteindelijk blijft het een verhaal
verteld op iets te hoge toon
er ontbreekt altijd iets: een
cruciale passage, een clou

(dit bedekken met een dak)

AVONDWANDELING

20

laat in de avond tast ik naar mijn gezicht
mijn vingers glijden als vermoeide wandelaars

over de lippen die spreken van lijfsbehoud
de dorst der dieren
en de neusvleugels, vliedunne wanden
van een maffe cyclopengrot

verder naar boven de glanzende ogen
alsof er een grote vogel naar je loert

ik bestijg de wankel trap
in gekloofde bergwand uitgehouwen
en kom aan bij de stadspoort, het voorhoofd
waar ik aanklop
op zoek naar onderdak

ik wacht en wacht
het is net of iemand op het punt staat
open te doen

nieuwsgierig word ik en bang tegelijk
ik hoop op lafenis en troost
maar vrees een dievenlist